

In memoriam

Prof. dr. Marjan Lipoglavšek (1941 – 2019)

Slika 1: Prof. dr. Marjan Lipoglavšek (foto: družinski arhiv)

Osemnajstega decembra lansko leto se je za vedno poslovil Marjan Lipoglavšek, upokojeni redni profesor na Oddelku za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire na Biotehniški fakulteti UL. Skoraj vse življenje profesorja Marjana Lipoglavška je bilo tesno povezano z gozdarstvom. Na naši inštituciji (Oddelku za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire) je končal formalno gozdarsko izobraževanje, kmalu zatem se je zaposlil in opravljal praktično vse naloge – od asistenta do rednega profesorja ter predstojnika katedre za gozdno tehniko in ekonomiko do prodekana za področje gozdarstvo na Biotehniški fakulteti. V nadaljevanju podajamo obdobja in mejnike na njegovi bogati profesionalni življenjski poti.

Prof. Marjan Lipoglavšek je bil rojen v Ljubljani prvo leto druge svetovne vojne ob zvokih strelav iz okupatorjevega orožja. Čeprav pravi Ljubljčan je od deških let naprej spremljal naravo. Ta

je izjemno pritegnila njegovo pozornost. Kot klasični gimnazijec je že sodeloval pri fitocenološkem kartiranju, ki ga je kasneje izvajal tudi samostojno. O klasični gimnaziji je vedno imel samo dobre besede – tako v zvezi s pridobljeno izobrazbo, kakor tudi vzgojo, pri čemer je posebej izpostavljajal pridobljene delovne navade. Le te so ga dejansko neločljivo spremljale skozi vse življenje. Dodatni impulz naravoslovni usmeritvi je prispevalo udejstvovanje pri tabornikih in izpopolnjevanje francoskega jezika v južni Franciji, pri dveh gozdarjih, kamor ga je poslal očim, Vladimir Tregubov, ugleden gozdarski strokovnjak, fitocenolog in ekolog.

Po maturi leta 1960 se je vpisal na reformirani stopenjski študij gozdarstva na Fakulteti za agronomijo, gozdarstvo in veterinarstvo. Že med študijem je bil demonstrator za matematiko in statistične metode ter hkrati sodelavec Biološkega inštituta SAZU pri fitocenološkem kartiranju slovenskih gozdov. Reformirani študij ga je prikrajšal za diplomsko delo (opravljali so diplomske izpite iz treh osnovnih gozdarskih predmetov) – a je kljub temu zaključil med prvimi v letniku.

Po odsluženem voškem roku (1966) se je zaposlil na Kmetijsko gozdarskem posestvu Kočevje kot urejevalec in izdelal ureditvene elaborate za tri gospodarske enote. Inovativno je povezoval urejanje in gojenje gozdov z izločanjem gojitvenih enot znotraj oddelkov. Raziskoval je tudi starost in priraščanje jelke v različnih združbah Auerspergovih gozdov.

Leta 1968 je bil povabljen za asistenta za izkoriščanje gozdov pri prof. Turku. Tam je spremenil strokovno usmeritev, a hkrati ni pozabil na uporabnost fitocenologije in na znanja iz gojenja gozdov. Že kot asistent je izdal več študijskih gradiv. Magistriral je leta 1973 z nalogo *Spravilo lesa s konji v Sloveniji*. Nato ga je pot vodila v tedanjo Zvezno republiko Nemčijo (Rainbeck in Buschlag pri Frankfurtu), kjer je bil na enoletnem strokovnem izpopolnjevanju z nalogo, da razvije nov predmet Ergonomija. V Zvezni republici

Nemčiji je organiziral in vodil raziskavo o obremenitvi sekačev z ropotom v različnih sestojnih razmerah in tehnologijah pridobivanja lesa v okviru KWF (Nem.: *Kuratorium für Waldarbeit und Forsttechnik*).

Po vrnitvi domov je doktoriral z disertacijo *Vpliv časovnega spreminjanja vlažnosti drobnega bukovega lesa na merjenje po teži*. Podatke za analizo je med drugim pridobil tudi z izvirno konstrukcijo merilnika, ki mu je omogočal ugotavljanje debeline in teže lubja. S tem je pridobil pomembne empirične podatke za pretvorbo bruto v neto količine.

Po doktoratu je sodeloval pri številnih raziskavah obremenjenosti delavcev in značilnosti gozdarskih strojev. S sodelavci je tako raziskoval vpliv ropota in tresenja ter izpušnih plinov na gozdne delavce. Težavnost dela je ugotavljal s srčnim utripom, preizkušal trdnost kabin traktorjev ter vpeljal ergonomsko ocenjevanje delovnih strojev v gozdarstvu s t.i. švedskimi vprašalnimi polami. Vse to je izdatno pripomoglo k ergonomskemu prilagajanju strojev za delo v gozdu in pri razvoju novih domačih konstrukcij gozdarske mehanizacije. Profesor Lipoglavšek je vedno preko različnih oblik – predvsem seminarjev – poskrbel tudi za prenos raziskovalnega dela v prakso. Organiziral in vodil je seminarje o ergonomski primernosti traktorjev, ročnih prenosnih strojev in pravih sredstev ter kamionov.

Pri raziskovalnem delu je vseskozi deloval na mednarodni ravni in aktivno sodeloval z mnogimi ustanovami po svetu in v mednarodnih organizacijah. Poleg rednega dela in sodelovanja z drugimi inštitucijami v tedanji Jugoslaviji je za tisti čas zelo intenzivno sodeloval pri delu komiteja FAO/ECE/ILO s t.i. Zahodnim svetom (predvsem Zvezno republiko Nemčijo, Švedsko, Finsko in Francijo). Redno se je z referati aktivno udeleževal IUFRO kongresov (Ljubljana, Montreal, Tampere, Kuala Lumpur) in številnih delovnih sestankov IUFRO divizije 3: *Forest Operations Engineering And Management*. Kot posebno nepozabno doživetje opisuje sestanek IUFRO divizije v Butanu, o katerem je sam zapisal: »...poleg čudovite narave sem spoznal, da so prave življenjske vrednote dru-

gačne od tistih, ki jih vsiljuje Zahodni svet. Človek je lahko srečen tudi v pomanjkanju, zadovoljen s tistim kar ima, na primer z dvema krompirjema na dan«. Posebej tesno je sodeloval s fakulteto v Brnu in gozdarsko fakulteto v Zagrebu, kjer je tudi predaval na magistrskem študiju.

Raziskoval in sestavljal je tudi standarde za kakovost lesa in terminološke standarde. Občasno je raziskoval nezgode pri gozdnem delu v družbenih gozdovih in pri tem ustvaril obsežno podatkovno zbirko o nezgodah pri delu v gozdu, ki so se pripetile od 1974 dalje. Aktivno je deloval tudi v odborih na Splošnem združenju gozdno-gospodarskih organizacij Slovenije in pri delu Zveze gozdarskih društev Slovenije.

Na pedagoškem področju je razvil povsem nov predmet Ergonomija in redno napredoval od docenta do rednega profesorja. Napisal je tri učbenike za Ergonomijo oz. Humanizacijo gozdnega dela ter dva za gozdne proizvode. Učbenike je v prilagojeni obliki izdal tudi kot priročnike za kmetijsko in profesionalno gozdarsko rabo.

Vse do upokojitve leta 2004 je bil aktivno vključen v vodenje našega Oddelka. Več let je uspešno vodil študijsko komisijo ter bil mandat na čelu našega Oddelka. Po upokojitvi se kljub številnim novim interesom, povezanim z zbirateljsko dejavnostjo, ni mogel odpovedati stiku s stroko. Izpostaviti velja njegovo zelo zavzeto in aktivno sodelovanje in večletno vodenje Terminološke komisije Zveze gozdarskih društev Slovenije, kjer se je prav pod njegovim vodstvom objavilo štiri zvezke poslovenjenega nemškega gozdarskega slovarja *Lexicon silvestre*.

Bogata in pestra življenjska pot se odraža na bibliografskem področju. Izpostavim naj, da je bil samostojni avtor 28 izvirnih znanstvenih člankov, podpisal se je pod pet visokošolskih in višješolskih učbenikov, 128 strokovnih in poljudnih člankov, 85 elaboratov in študij ter številna druga dela, med katerimi prevladujejo objavljeni prispevki na konferencah. V celoti je bibliografija dosegljiva na repozitoriju Univerze v Ljubljani (<https://repozitorij.uni-lj.si/IzpisGradiva.php?id=113559>). Kot se je profesor Lipoglavšek sam pošalil, je bil zelo zahteven sodelavec, kar pa je imelo za posledico

Gozdarstvo v času in prostoru

pretežno samostojno publiciranje. Več kot 420 enot osebne bibliografije je zato spoštovanja vreden opus, s katerim se lahko pohvalijo le redki.

Vsi sodelavci Katedre za gozdno tehniko in ekonomiko poglešamo srede, ko je profesor prav do zadnjega tedna redno obiskoval naš Oddelek in se največkrat kar na hodniku pozanimal o aktualnih problemih in delu ter se nato v kabinetu na koncu hodnika pripravil na sestanek

Terminološke komisije. Vedno je bil pripravljen deliti mnenje, nas s svojimi izkušnjami pomiriti ter usmeriti na pravo pot.

Ljubljana, 23. januar 2020

Prof. dr. Janez Krč
Predstojnik katedre za gozdno tehniko
in ekonomiko BF UL